

Teaching Guide						
Identifying Data				2022/23		
Subject (*)	Educational Intervention in Leisure. Resources and Strategies for Educational Intervention in Free T		Code	652G03030		
Study programme	Grao en Educación Social					
Descriptors						
Cycle	Period	Year	Type	Credits		
Graduate	2nd four-month period	Third	Optional	6		
Language	Galician					
Teaching method	Face-to-face					
Prerequisites						
Department	Pedagoxía e Didáctica					
Coordinador	Pose Porto, Hector Manuel	E-mail	hector.pose@udc.es			
Lecturers	Barba Núñez, María Pose Porto, Hector Manuel	E-mail	maria.barba@udc.es hector.pose@udc.es			
Web	www.udc.es/dep/pdce/HectorPose					
General description	Na materia abordaremos o tempo libre e a experiencia do ocio, tomando en consideración diferentes variables (idade, xénero, socioculturais, diversidade funcional, etc.) e a súa incidencia. Coñeceremos a pedagoxía do ocio como área de traballo da educación social, así como factores e recursos a ter presentes na súa intervención. Promoverase a experiencia práctica e o diálogo con profesionais. Preténdese que o alumnado comprenda o ocio como derecho e como unha das dimensións de calidade de vida das persoas, integrando o traballo con esta dimensión nos diferentes ámbitos de exercicio profesional.					

Study programme competences	
Code	Study programme competences
A1	Coñecer os campos da educación social e recoñecer novos ámbitos emerxentes.
A5	Identificar e analizar os factores contextuais que afectan os procesos de intervención socioeducativa.
A6	Seleccionar diferentes métodos e técnicas para a planificación e avaliación de programas e servizos.
A7	Aplicar metodoloxías educativas e dinamizadoras da acción socioeducativa.
A9	Deseñar e desenvolver proxectos, programas e servizos nos diferentes campos de intervención profesional promovendo a participación e o desenvolvemento comunitario.
A11	Observar, analizar, interpretar procesos de mediación social, cultural e educativa.
A15	Elaborar e xestionar medios e recursos para a intervención socioeducativa.
A19	Asesorar e supervisar programas, planos, proxectos e centros socioeducativos.
A20	Desenvolver unha disposición favorable ao traballo en contornos multiculturais e plurilingüísticos.
A21	Deseñar e implementar procesos de avaliação de programas e estratexias de intervención socioeducativa en diversos contextos.
B1	Elaborar, analizar, sintetizar, valorar e transmitir criticamente a información.
B3	Xerar a cultura profesional colaborativa, fomentando o traballo en rede e integrándose en grupos interdisciplinares con iniciativa e responsabilidade.
B4	Deseñar e impulsar espazos socioeducativos en contextos de diversidade atendendo á igualdade de xénero, á equidade e respecto aos dereitos humanos, favorecendo o empoderamento das persoas e colectivos ubicados en situacións de desvantaxe social.
B6	Adquirir e dominar habilidades comunicativas que permitan transmitir información, ideas e propostas a diversas audiencias.
C1	Expresarse correctamente, tanto de forma oral coma escrita, nas lingua oficiais da comunidade autónoma.
C3	Utilizar as ferramentas básicas das tecnoloxías da información e as comunicacións (TIC) necesarias para o exercicio da súa profesión e para a aprendizaxe ao longo da súa vida.
C5	Entender a importancia da cultura emprendedora e coñecer os medios ao alcance das persoas emprendedoras.
C6	Valorar criticamente o coñecemento, a tecnoloxía e a información dispoñible para resolver os problemas cos que deben enfrentarse.
C7	Asumir como profesional e cidadán a importancia da aprendizaxe ao longo da vida.

Learning outcomes

Learning outcomes	Study programme competences		
Coñecer a terminoloxía específica da pedagogía do lecer o do tempo libre	A1 A5 A6 A9	B1 B4	
Analizar os tempos sociais e as posibilidades educativas e de promoción da calidade de vida do tempo libre	A5 A11	C6 C7	
Coñecer as claves teóricas e metodolóxicas da pedagogía do ocio	A6 A7 A9 A15 A19 A21		
Elaborar e xestionar medios e recursos para intervención no tempo libre	A15 A19 A21	B3 B6	C6
Adquirir e dominar habilidades comunicativas que permitan presentar, defender e desenvolver proxectos cara o tempo libre	A7 A11 A20	B6	C1 C3 C5 C7

Contents	
Topic	Sub-topic
1. Lecer e tempo libre na sociedade contemporánea e as súas potencialidades educativas.	1.1. Os tempos sociais. 1.2. Lecer e tempo libre. 1.3. Pedagogía do lecer.
2. A acción-intervención educativa no tempo libre.	2.1. Espazos, ámbitos e contextos da acción-intervención no tempo libre. 2.2. Estratexias de dinamización do tempo libre.
3. A animación teatral como ferramenta de intervención no tempo libre en múltiples contextos.	3.1 Xenealoxía da animación teatral. 3.2 A súa práctica.
4. Unha programación: elaboración e deseño	4.1 Pasos e factores a ter presentes na elaboración dunha programación.

Planning				
Methodologies / tests	Competencies	Ordinary class hours	Student?s personal work hours	Total hours
Guest lecture / keynote speech	A1 A5 A7 A9 A21	15	10	25
Collaborative learning	A20	9	0	9
Case study	B1 B3 B4	4	29	33
Directed discussion	B6	3	5	8
Workbook	C5 C6 C7	0	30	30
Aprendizaxe servizo	A1 A5 A6 A7 A9 A15 A19 A20 A21 B1 B3 B6 C5	7	25	32
Simulation	A6 A11 A15 A19 C1 C3	2	8	10
Personalized attention		3	0	3

(*)The information in the planning table is for guidance only and does not take into account the heterogeneity of the students.

Methodologies

Methodologies	Description
Guest lecture / keynote speech	<p>Exposición oral complementada co uso de medios audiovisuais e a introdución dalgunhas preguntas dirixidas ao alumnado, coa finalidade de transmitir coñecementos e facilitar a aprendizaxe.</p> <p>A exposición maxistral é moi reducida, sendo que esta se complementa con actividades de aprendizaxe cooperativa, de construción de coñecemento a partir de lecturas previas, buscando que o alumnado se sitúe fronte aos contidos abordados e constrúa saber.</p>
Collaborative learning	<p>Conxunto de procedementos de ensino-aprendizaxe guiados de forma presencial e/ou apoiados con tecnoloxías da información e as comunicacións, que se basean na organización da clase en pequenos grupos nos que o alumnado traballa convxuntamente na resolución de tarefas asignadas polo profesorado para optimizar a súa propia aprendizaxe e a dos outros membros do grupo.</p> <p>As propias ferramentas empregadas preséntanse como estratexias de traballo na dinamización da participación social e comunitaria no ámbito do tempo libre, polo que se coida a reflexividade sobre a propia técnica de aprendizaxe.</p>
Case study	Metodoloxía onde o suxeito se enfrenta ante a descripción dunha situación específica que suscita un problema que ten que ser comprendido, valorado e resolto. O alumnado sitúase ante un problema concreto (caso), que lle describe unha situación real, e debe ser capaz de analizar unha serie de feitos, referentes a un campo particular do coñecemento ou da acción, para chegar a unha decisión razoada a través dun proceso de discusión.
Directed discussion	A partir de lecturas previas, e empregando estratexias de debate en pequeno grupo, o alumnado debaterá sobre temas que suscitan o seu interese e que os confronta coa realidade social e profesional (a vivencia dos tempos, a experiencia do lecer, etc.)
Workbook	Conxunto de textos e documentación escrita que permiten afondar nos contidos traballados. En ocasións as lecturas deberán realizarse de forma previa, para permitir o traballo activo do alumnado na sesión de clase.
Aprendizaxe servizo	Contando coa colaboración dunha entidade social (non necesariamente específica para o tempo libre pero que traballe o lecer), o alumnado terá que desenvolver unha actividade de tempo libre. Para iso, debe ter en conta os factores que afectan á experiencia de lecer do colectivo (previamente abordada) así como os factores institucionais, enmarcando a súa acción dentro dos proxectos desenvoltos pola entidade.
Simulation	Baséase na solicitude de elaboración dunha programación de tempo libre propondo situacóns similares ás que se producen nun contexto real, coa finalidade de utilizarlas como experiencias de aprendizaxe ou como procedemento para a avaliación.

Personalized attention	
Methodologies	Description
Collaborative learning Aprendizaxe servizo	<p>A atención personalizada, ben en sesións de aula, ou en tutorías en pequeno grupo ou individuais, relaciónnase coa necesidade dun seguimento do traballo do alumnado, especialmente nas metodoloxías de aprendizaxe colaborativa e aprendizaxe servizo.</p> <p>A realización dunha tutoría a inicio de curso será, para as persoas non asistentes, de obrigado cumprimiento, en consenso co/a profesor/a.</p> <p>Facilitarase a plena integración do alumnado que por razón físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso axeitado, igualitario e proveitoso á vida universitaria. Agradécese que calquera necesidade e proposta de mellora sexa comunicada.</p>

Assessment			
Methodologies	Competencies	Description	Qualification
Guest lecture / keynote speech	A1 A5 A7 A9 A21	Valórarse a presenza e implicación no desenvolvemento das clases, tanto prácticas (dinámicas de xogos, habilidades comunicativas, obradoiro de animación teatral...) como teóricas así como nos encontros con experiencias e profesionais do sector	10

Collaborative learning	A20	Actividades de aprendizaxe colaborativa que acompañan os contidos da materia, desenvoltas tanto nas sesións de clase como no traballo autónomo do alumnado e que, normalmente, implican lecturas previas.	20
Case study	B1 B3 B4	Valorarase as achegas razoadas do alumno/a. A súa capacidade de ligar os coñecementos desta e doutras materias, a madurez nas reflexións, a referencia a lecturas e a propia bagaxe experiencial do alumno/a.	35
Aprendizaxe servizo	A1 A5 A6 A7 A9 A15 A19 A20 A21 B1 B3 B6 C5	Implica a elaboración e, de ser o caso, posta en marcha dun programa de lecer, vinculado ao traballo desenvolto por unha entidade social. É de carácter grupal. Valórarse a programación desenvolta e a dinamización realizada.	35

Assessment comments

As persoas que non acadan un mínimo do 80% das sesións presenciais ou que dispoñan de dispensa académica por motivos xustificados, de querer superar a materia deberán comunicarollo aos docentes no primeiro mes de clase e:
Realizar un traballo que comprende: estudo de caso (30%), exercicios tipo ensaio a partir das lecturas (30%); elaboración dunha programación (40%). A realización dunha titoría a inicio de curso será, para estas persoas, de obrigado cumplimento en consenso co/a profesor/a.

Na

realización de traballos, o plaxio e a utilización de material non orixinal, incluído aquel obtido a través da internet, sen indicación expresa da súa procedencia e, se é ou caso, ou permiso do seu autor/a, poderá ser considerada causa de cualificación de suspenso na actividade. Todo iso sen prexuízo das responsabilidades disciplinarias ás que puidese haber lugar tras o correspondente procedemento

Sources of information

Basic	<p>Caballo, B. (2009). Os desafíos socioprofesionais do traballo en ocio e tempo libre, en Otelo, C. (coord.). La pedagogía del ocio: nuevos desafíos, pp. 26-31. Lugo: Editorial AXAC.</p> <p>Caballo, B. e Fraguera, R. (coords.) (2005): A acción municipal no tempo libre. Deputación da Coruña: A Coruña. Colección Cadernos Temáticos interea. Caride, J.A. (2004). Lo que el tiempo educa: el ocio como construcción pedagógica y social. Arbor Ciencia, Pensamiento y Cultura. Vol. 188 - 754 marzo-abril (2012) 301-313 ISSN: 0210-1963. doi: 10.3989/arbor.2012.754n2004 Cuenca, M. (2004): Pedagogía del Ocio: modelos y propuestas. Bilbao: Universidad de Deusto.</p> <p>Dumazedier, J. (1968). Hacia una civilización del ocio. Barcelona: Estela.</p> <p>Puig, J.M. e Trilla, J. (1987). Pedagogía del ocio. Barcelona: Laertes.</p> <p>San Salvador, R. (2000): Políticas del ocio: cultura, turismo, deporte y recreación. Instituto de Estudios del Ocio: Bilbao.</p> <p>Ucar, X. (1992): El teatro en la animación sociocultural. Técnicas de intervención. Diagrama: Barcelona.</p> <p>Ventosa, V. (1996): La expresión dramática como medio de animación en educación social. Fundamentos, técnicas y recursos. Amaru: Salamanca</p> <p>Rivasés, M. (2017). Ludopedagogía. Jugar para conocer, conocer para transformar. Madrid: Fundación InteRedTonucci, F. (1997). La ciudad de los niños. Barcelona: Editorial Graó.</p> <p>Trilla, J. (2010). Tres pedagogías del ocio y una más. Educación Social, 11, 57-71.</p> <p>Rosa Marí Ytarte, Pablo A. Cantero Garlito, Eduardo S. Vila Moreno (2017). Ocio, bienestar y calidad de vida en terapia ocupacional. Madrid : Síntesis.</p> <p>Aurora Madariaga Ortuzar y Ana Ponce de León Elizondo (editoras) (2018). Ocio y participación social en entornos comunitarios. Logroño : Universidad de la Rioja, Servicio de Publicaciones</p> <p>Fernando Bayón, Carmen Palmero (coords.) (2018). Sociedad del ocio y políticas de la cultura : una mirada interdisciplinar desde las Ciencias Humanas. Burgos : Universidad de Burgos.</p> <p>WRLA (1993). Carta internacional para la educación del ocio. Accesible en: https://docplayer.es/13555913-Carta-internacional-para-la-educacion-del-ocio.html</p>
-------	--

Complementary	Bantulá, J. (2001). Juegos motrices cooperativos. Paidotribo: Barcelona.Barba, M., Morán, M. C. e Cruz, L. (2017). Animación sociocultural en prisión. Experiencia en el centro penitenciario de Monterroso. Madrid: Popular.Baroja, V. e Sebastiani, E. (2000): Unidades didácticas para secundaria IV. Jugar, jugar, jugar. INDE: Barcelona.Bauman, Z. (2010). Tiempos líquidos. Vivir en una época de incertidumbre. Barcelona, Tusquets.Bóscolo, Luigi y Bertrando, Paolo. (1996) Los tiempos del tiempo, Barcelona, Paidós.Cañas, J. (1994). Didáctica de la expresión dramática. Octaedro: Barcelona.Carbajo, M.C. (2010). Mitos y estereotipos sobre la vejez. Propuesta de una concepción realista y tolerante, en ENSAYOS, Revista de la Facultad de Educación de Albacete, Nº 24, 2010. (Enlace web: http://www.uclm.es/ab/educacion/ensayos)Caride, J. A. e Trillo, F. (coords) (2011). Dicionario galego de pedagogía. Galaxia: Vigo.Caride, J. A. e Vieites, M. (coords) (2006). De la educación social a la animación teatral. Trea: Gijón.Castro, M. e otros (2007). La escuela en la comunidad. La comunidad en la escuela. Grao: Barcelona.Castro, M. e otros (2008). Educación Social e Escola. Nova Escola Galega. Santiago.Chacón, F. e Vecino, M. (2006). Cómo trabajar con adolescentes en el tiempo libre. Zaragoza: Certeza.Cuenca, M. (2011). El ocio como ámbito de la educación social. Revista de Educación Social, 47, 25-40.Cuenca, M. E Aguilar, E. (2009). El tiempo del ocio: transformaciones y riesgos en la sociedad apresurada. Universidad de Deusto: Bilbao. Accesible en: http://www.deusto-publicaciones.es/deusto/pdfs/ocio/ocio36.pdf Del Pino, J. A.; Dauso, A. e Martínez, R. (2001). Prácticas de ocio, cambio cultural y nuevas tecnologías en la juventud española de fin de siglo. Madrid: CCS.Devos, F. (2006). Jóvenes pero alcanzables. Fundación Autor: Madrid.Devos, F. e otros (2009). Infancia, juventud y comunicación. Fundación Autor: Madrid.Díaz, M. E Ost, N. (2012). Jugar y actuar. Nuestras armas para la paz. Madrid: Fundación InteRed.Durán, J.F. (2014). Tiempos líquidos. Configuraciones de la temporalidad actual en la obra de Zygmunt Bauman, Aposta. Revista de Ciencias Sociales, 60, 1-25Durán, J.F. (2014). Tiempos líquidos. Configuraciones de la temporalidad actual en la obra de Zygmunt Bauman, Aposta. Revista de Ciencias Sociales, 60, 1-25Eines, J. e Mantovani, A. (1997). Didáctica de la dramatización. Gedisa: Barcelona.Fraguela, R.; Lera, A. e Varela, L. (2002). Contribución al desarrollo grupal a través de actividades motrices. Revista galego-portuguesa de psicoloxía e educación, vol. 8, p.9-26Froufe, S. (1998). Técnicas de grupo en animación comunitaria. Amarú: Salamanca.Heidegger, Martin (2003). El concepto de tiempo, Madrid, Trotta.Honoré, Carl (2006). Elogio de la lentitud, Barcelona, RBA.Hoyuelos, Alfredo. Vivir los tiempos emocionados de la infancia, en Cabanellas, I.; Eslava, J. J.; Polonio, R., Ritmos infantiles. Tejidos de un paisaje interior, Barcelona, Rosa Sensat-Octaedro (en prensa).Lafargue, P. (2011). El derecho a la pereza. Madrid: Maia Editores. Motos, T. (1983). Iniciación a la expresión corporal. Humanitas: Barcelona.Motos, T. (1987). Prácticas de Dramatización. Humanitas: Barcelona.Novo, M. (2010). Despacio, despacio. 20 razones para ir más lentos por la vida. Barcelona: Ediciones Obelisco.Palacios, J. (1999). Jugar es un derecho. Fundamentos pedagógicos del juego. Xaniño: A CoruñaPantoja, L. (1998) (coord). Nuevos espacios de la educación social. ICE: Bilbao.Ripoll, O. (2006). El juego como herramienta educativa, Revista de Educación Social, 33, 11-26.Setién, M. e López, A. (edit) (2003): Mujeres y ocio. Nuevas redes de espacios y tiempos. Instituto de Estudios del Ocio: Bilbao.Tejerina, I. (1994): Dramatización y teatro infantil. Siglo XXI: Madrid.Valle, J. (2017): La razón también tiene sentimientos. Culbuks: Sevilla.Yubero, S.; Caride, J. A.; Pose, H. e Larrañaga, E. (2016). Educación social y alfabetización lectora. Síntesis: Madrid.Vial, J. (1988): Juego y educación: las ludotecas. Akal: Madrid.Revista de Educación Social (2006). Monográfico "El Juego, herramienta educativa", mayo-agosto.O profesorado, ao longo do cuatrimestre, irá presentando outras fontes bibliográficas e de boas prácticas que sexa novidade editora ou que respondan a algún caso específico do ámbito que nos ocupa: un proxecto municipal ou doutro axente socioeducativo, un video, noticia de prensa, etc.
---------------	--

Recommendations

Subjects that it is recommended to have taken before

Animation and Sociocultural Management/652G03017

Subjects that are recommended to be taken simultaneously

Subjects that continue the syllabus

Socioeducative Socio-Educational Action in Minorities and Vulnerable Groups/652G03022

Local Government and Cultural and Educational Action/652G03040

Other comments

Non se

admitirán traballos dos que o/a profesora non teña constancia da súa realización.

As datas de

entrega dos traballos son propostas con antelación suficiente, polo que, logo de seren consensuadas no grupo-clase, e agás casos moi excepcionais coa debida xustificación, estas son inamovibles.

Seguiranse

en cada caso as indicacións dadas na aula para a realización dos traballos e actividades de avaliación, que tamén se atoparán colgadas no Moodle.

Os

traballos presentaranse en formato dixital e sempre axeitadamente identificados (nome da alumna/o, curso, grupo, equipo, materia e nome da docente). Débese facer un uso sostible dos recursos e a prevención de impactos negativos sobre o medio natural. Igualmente, débese ter en conta a importancia dos principios éticos relacionados cos valores da sostenibilidade nos comportamentos persoais e profesionais.

En consonancia

coa integración dunha perspectiva feminista nesta materia, traballarase para identificar e modificar prexuízos e actitudes sexistas, e influirase na contorna para modificalos e fomentar valores de respecto e igualdade. Deberanse detectar situacións de discriminación por razón de xénero e proporanse accións e medidas para corrixilas.

Facilitarase

a plena integración do alumnado que por razón físicas, sensoriais, psíquicas ou socioculturais, experimenten dificultades a un acceso axeitado, igualitario e proveitoso á vida universitaria. Agradécese que calquera necesidade e proposta de mellora sexa comunicada.

O

calendario de titorías está exposto na web da Facultade e no taboleiro da porta do despacho.

(*)The teaching guide is the document in which the URV publishes the information about all its courses. It is a public document and cannot be modified. Only in exceptional cases can it be revised by the competent agent or duly revised so that it is in line with current legislation.